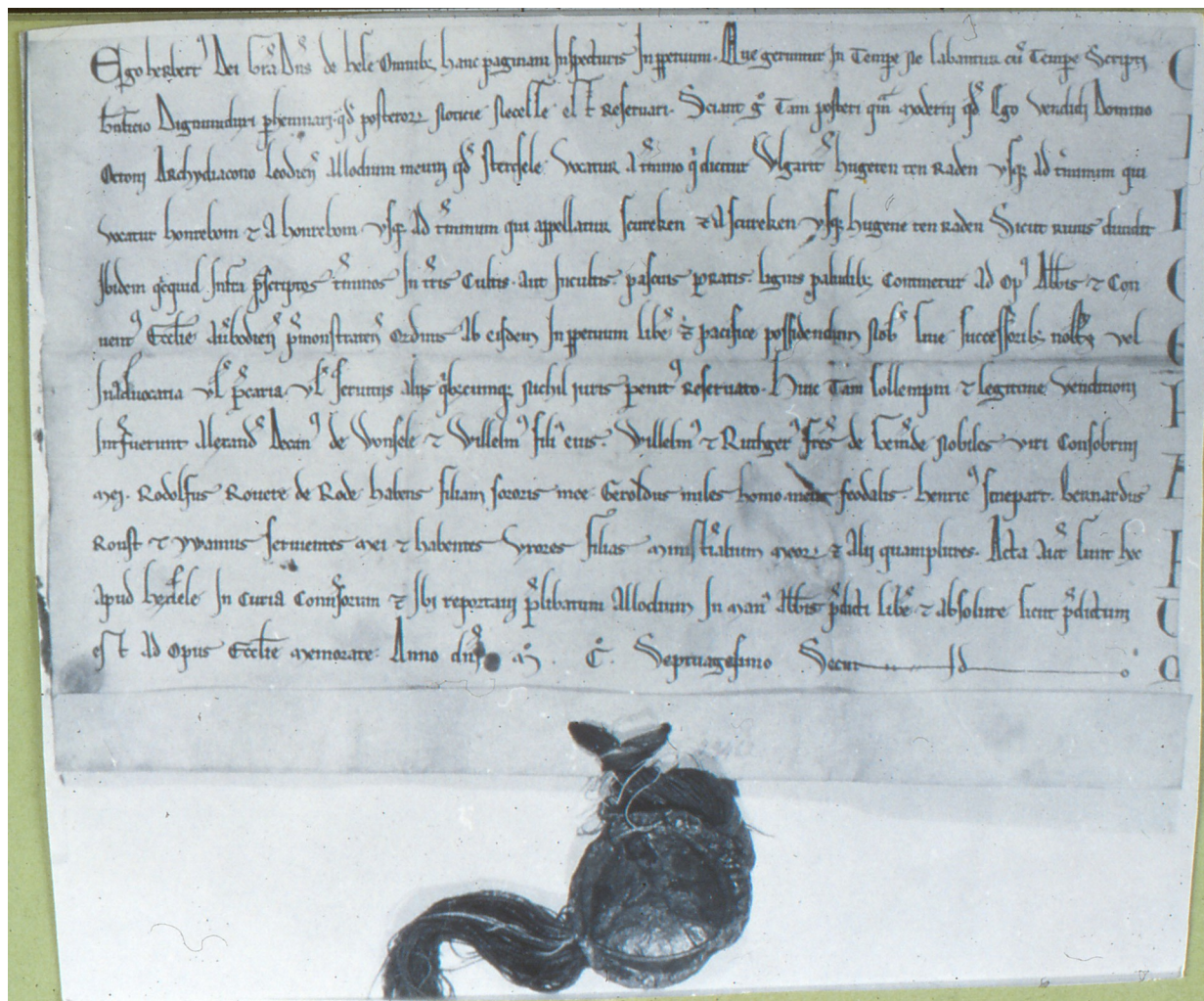

De eerste oorkonden van Sterksel Sjef Driessens april 2012

Wat zijn oorkonden?

Oorkonden zijn schriftelijke overeenkomsten en voor het perkament werd de huid van een geit of kalf gebruikt. De oorkonden werden meestal in twee-voud naast elkaar geschreven; drie- en viervoud komt ook voor. Tussen de teksten stond dan (van boven naar onder) het woord CHIROGRAFUM en hier werd het perkament middendoor geknipt. Door het aaneen leggen van de documenten van de verschillende belanghebbenden kon men zien of deze echt waren. Aan het perkament was meestal het wassen zegel bevestigd van de initiatiefnemer, door middel van een lint van perkament of zijde. Geschreven werd met een aangespitste ganzenveer en de ijzergallusinkt werd vervaardigd uit gallusappel en ijzersulfaat. De vertalingen zijn gemaakt met de hulp van o.a. van de Katholieke Universiteit Nijmegen en Drs. Verstraelen oud-leraar Latijn in Weert; de vertaling van oorkonde 68 bestond al doch was niet volledig. De Latijnse teksten zijn overgenomen uit het Oorkondenboek van Brabant van Dr. Camps.

De valse oorkonde uit 1172 doch waarschijnlijk opgemaakt omstreeks 1220.

De oorkonde 68 uit 1172 1) opgemaakt in het Latijn:

Ego Herbertus Dei gratia dominus de Hese omnibus hanc paginam inspecturis in perpetuum. Que geruntur in tempore ne labuntur cum tempore, scripti beneficio dignum duxi perhennari quod posteriorum noticie necesse est reservari. Sciant ergo tam posteri quam moderni quod ego vendidi domino Otto archydiacono Leodiensi allodium meum quod Stercsele vocatur, a termino qui dicitur vulgariter Hugeten ten Raden usque ad terminum qui vocatur Honrebom et a Honrebom usque ad terminum qui appellatur Scureken et a Scureken usque Hugeten ten Raden, sicut rivus dividit ibidem, quicquid infra prescriptos terminus in terries cultis aut incultis, pascuis, pratis, lignis, paludibus

continentur, ad opus abbatis et conventus ecclesie Auerbodiensis
Premonstratensis ordinis, ab eisdem
in perpetuum libere et pacifice possidendum, nobis sive successoribus nostris vel
in advocatia vel
precaria vel aliis servitiis quibuscumque nichil iuris penitus reservato. Huic tam
sollemni et legitime
venditione interfuerunt Alexander decanus de Wonsele et Willelmus filius eius,
Willemus et
Ruthgerus frater de Gemerde, nobiles, viri consobrini mei, Rodolfus Rouere de
Rode, habens filiam
sororis mee, Geroldus miles, homo meus feodalis, Henricus Scnepart, Bernardus
Roest et Ywainus,
servientes mei et habentes uxores filias ministerialium meorum, et alii
quampures. Acte autem sunt
hec apud Hexele in curia conversorum, et ibi reportavi prelibatum allodium in
manu abbatis predicti
libere et absolute, sicut predictum est, ad opus ecclesie memorate. Anno Domini
MC septuagesimo
secundo

Vertaling in het Nederlands:

Ik Herbertus bij de gratie Gods Heer van Hese aan allen die dit geschrift zullen
inzien ten eeuwigen
dage. Opdat wat nu heeft plaats gehad niet met de tijd verloren gaat, heb ik het
nodig geacht in
blijvende geschrifte te stellen hetgeen ter kennis van de nakomelingen behoort
bewaard te blijven.
Dat de toekomstige zowel als de huidige generatie weet dat ik aan de Heer
Otto, aartdiaken van
Luik, heb verkocht mijn vrij-goed hetwelk Stercsele genoemd wordt, van het
grenspunt algemeen
bekend als Hugeten ten Raden tot het grenspunt genaamd Honreboom en van
Honreboom tot het
punt genaamd Scureken en van Scureken tot Hugeten ten Raden, zoals de rivier
aldaar afscheidt, en
alles wat binnen de omschreven grenzen als ontgonnen of niet ontgonnen
gronden,
weiden, graslanden, houtgewassen en wateren gelegen is, ten behoeve van de
abt en het convent de
kerk van Averbode van de Praemonstratenser orde, om ten eeuwigen dage vrij en
vreedzaam door
voogdij, concessies of andere diensten. Bij deze plechtige en wettige verkoop
waren tegenwoordig
Alexander deken van Woensel en Willem zijn zoon, Willem en Rutger, broeders
van Gemert, edelen

en mijne volle neven, Rudolphus Rouere van Rode, gehuwd met de dochter van mijn zuster, Geroldus, krijgsman en mijn dienstknecht, Henricus Scnepart, Bernardus Roest en Ywainus mijne dienaren en gehuwd met dochters van mijn bedienden, en nog meerdere anderen. Gedaan te Exel in den hof der monniken daar heb ik voorzeggd vrij-goed gegeven in handen van den voorzeggden Abt, vrij en volkomen zoals gezegd ten behoeve van genoemde kerk. In het jaar onzes Heeren elfhonderd en twee en zeventig.

- 1) Dr. Camps heeft deze oorkonde onderzocht en als vals bestempeld; in elk geval wat betreft de datum. Volgens hem is de oorkonde terug geplaatst in de tijd opdat opvolgers van Herbertus niet op de gemaakte afspraken konden terug komen. Het handschrift is hetzelfde als van een oorkonde omstreeks 1220 van de hertogelijke kanselarij. Herbertus is waarschijnlijk benaderd om hieraan mee te werken door de monniken van Averbode; gezien zijn zegel dat eraan bevestigd is. Exel is gelegen op halve afstand is gelegen tussen Heeze en Averbode. Hieruit volgt dat oorkonde 87 de eigenlijke overdracht is.

De oorkonde 87 uit 1196/1197 opgemaakt in het Latijn:

Herbertus dominus de Heze omnibus hanc paginam inspecturis in perpetuum.
Quoniam humane fragilitatis defectui plurimum dominatur oblivio, necesse est litteris annotari quod ad communem utilitatem diutius expedit reminisci. Inde est quod presentium testimonio notum fieri volo tam posteris quam modernis quod ego vendidi domino Ottoni archidyacono Leodiensi allodium meum quod vocatur Sterkesele cum suis attinentiis, a termino videlicet qui dicitur vulgo Scorken usque Honrebom, et de Honrebom usque Hogeten ad Rotam, et abhinc iterum usque Scorken amne dividente, et hoc ad opus ecclesie Auerbodiensis. Predictum autem allodium ad instantiam prefati Ottonis in manus abbatis et conventus ecclesie memorate libere reportavi, werpivi et effestucavi. Quod ut ipsi allodialiter inperpetuum possideant, presentium testimonio confirmavi.

Vertaling in het Nederlands:

Herbertus heer van Heeze, aan allen die dit geschrift ten eeuwigen dagen zullen inzien.
Aangezien de vergetelheid heel wat sterker is dan de steeds zwakker wordende menselijke broosheid, is het noodzakelijk dat schriftelijk wordt vastgelegd, wat in het algemeen belang van nut is blijvend herinnerd te worden. Vandaar dat ik in tegenwoordigheid van getuigen bekendheid wil geven aan de toekomstige alswel de huidige generatie dat ik verkocht heb aan heer Otto, aartsdiaken van Luik, mijn vrij-goed dat Sterkesele genoemd wordt, met alles wat daarbij hoort, vanaf het punt dat gewoonlijk Scorken genoemd wordt, tot aan Honrebom, en van Honrebom tot aan Hogheten ten Raeden, en van hier weer tot Scorken zoals de rivier afscheidt, en wel ten behoeve van de kerk van Averbode. Het voornoemde goed heb ik op aandringen van voorzegde Otto in handen gegeven van de abt en het convent van vermelde kerk, vrij overgedragen, er afstand van gedaan en formeel opgegeven. Dat zij dit goed ten eeuwigen dagen mogen bezitten, heb ik in aanwezigheid van getuigen bevestigd.

Oorkonde 88 uit 1196/1197 opgemaakt in het Latijn:

In nomine sancte et individue Trinitatis, Patris et Filii et Spiritus sanctis. Ego Otto Leodiensis archidiaconus tam futuris quam presentibus imperpetuum. Quia res humane tempore et oblivione pariter dilabuntur, superest ut qui aliquid agere cogitat, quoad vivit, enitatur ut bonum quad agere inchoat tempore transeunte non transeat. Eapropter ego Otto Leodiensis archidiaconus posteros scire volo quod allodium in Sterxele ab omnibus heredibus libere et sollempniter comparavi et in salutem anime mee et patris mei et matris mee ac fratrum meorum ecclesie sante Maria sanctique Iohannis Baptiste in Averbodio salubriter contuli, tali siquidem interposita conditione ut predicta ecclesia ibidem locaret centum quinquaginta oves pregnantes, XIII vaccas lactantes et XV apum alvearia, quorum usus fructus medietatem supradicta ecclesia perciperet, reliqua vero medietas

usibus nostris deputaretur; hoc etiam subintellecto ut in locis demortuorum
capitum totidem ex
communi fetu reponantur. Insuper predicte ecclesie indulsimus ut ducentas oves
et XXX vaccas
predicto numero possit addicere in quibus nichil habebimus, nisi prius legitimo
tempore
recompensaverimus in animalibus vel in valentia animalium. Preterea in
subradicto allodio
agriculturas fraters exercebunt, de quibus, quo ad vivimus, cum reliqua nostra
portione quartum
recipiemus manipulum. Nobis autem de hoc seculo migrantibus sive ad
episcopatum promotes
quicquid in predicta curte tam in substantia quam in proventibus inventum fuerit,
absque omni
reclamatione absolute et integraliter ad predictam ecclesiam transibit. Et quia
labilis est memoria
hominum, ne per posteros vacillit huius tam salubris facti constitutio. nostri et
predicte ecclesie tam
abbatis quam capituli sigillorum impressione munimus et nomina testium qui
interfuerunt
subscribimus: Herbertus abbas Parcensis, Alexander decanus, magister Reinerus,
Johannes de Mere,
Cono de Dilsene, Eustachius de Lon, sacerdotes.

Vertaling in het Nederlands:

In de naam van de heilige en ongedeelde Drievuldigheid, de Vader en de Zoon en
de heilige Geest.
Ik Otto, aartsdiaken van Luik, zowel voor de toekomstige als voor de huidige
generatie, ten eeuwigen
dagen. Omdat de menselijke zaken vergankelijk zijn en in de vergetelheid
geraken, is het beste wat
nog kan gebeuren dat wie iets tijdens zijn leven beoogt te ondernemen, zijn best
doet dat het goede
dat hij begint te doen, door het verstrijken van de tijd niet teloor gaat. Daarom
wil ik Otto,
aartsdiaken van Luik, dat het nageslacht weet dat ik het vrij-goed in Sterxele van
alle erfgenamen vrij
en wettig verworven heb en tot heil van mijn ziel en die van mijn vader en mijn
moeder en mijn
broeders op een heilbrengende wijze heb overgedragen aan de kerk van de
heilige Maria en de
heilige Johannes de Doper in Averbode, evenwel onder zodanige voorwaarde dat
voornoemde kerk
ter plekke zal plaatsen honderd en vijftig drachtige schapen, 14 melk gevende
koeien en 15

bijenkorven, waarvan de voornoemde kerk de helft van het vruchtgebruik zal ontvangen, maar de andere helft voor ons gebruik zal bestemd worden; hieronder wordt stilzwijgend begrepen dat in plaats van de gestorven dieren er evenveel jonge dieren uit het eigen bezit ervoor in de plaats gesteld worden. Bovendien hebben wij voornoemde kerk toegestaan dat zij tweehonderd ooien en 30 koeien aan voornoemd aantal kan toevoegen, waarvan wij niets zullen kunnen opeisen, tenzij wij eerst binnen de wettige termijn compensatie gegeven zullen hebben in dieren of in de waarde ervan. Bovendien zullen op het bovengenoemde vrij-goed de broeders de landbouw beoefenen, waarvan wij, zolang we leven, samen met onze overige portie het vierde deel zullen ontvangen .

Terwijl wij deze eeuw achter ons laten of wanneer wij tot het bisschopsambt bevorderd zijn, zal al wat in voornoemde hof zowel aan vermogen als inkomsten gevonden zal worden, èn vrij van elke claim èn in zijn geheel overgaan naar voornoemde kerk. En omdat het geheugen van de mensen vluchtig is, onderschrijven wij, opdat niet door toedoen van mensen na ons de regeling van deze zo heilzame gebeurtenis wankelt, bekrachtigen wij met opdrukken van ons zegel en dat van voornoemde kerk zowel van de abt als het kapittel en schrijven we de namen van de aanwezige getuigen hieronder: Herbertus, abt van Park, deken Alexander, Meester Reinerus, Iohannes van Mere, Cono van Dilsene, Eustachius van Lon, priesters.

Grenspunten

Scureken of Scoreken is een bruggetje over de Sterkselse Aa nabij het huidige Kempenhaeghe.

Honrebom is het punt Hoenderboom waar de oude grenzen van Heeze, Mierlo, Lierop en Someren

samen komen.

Hugeten ten Rade of Hogeten ad Rotam is de watermolen op de Sterkselse Aa bij Hughten